

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

В. о. першого проректора

 Н.М.Іщенко

« » 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ (ПРАКТИКА)»

другого (магістерського) рівня вищої освіти

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

спеціальності 226 «Медицина»

професійної кваліфікації «Магістр медицини»

Миколаїв 2017

Лист погодження робочої програми

Робочу програму схвалено:

на засіданні кафедри медичної біології та хімії, біохімії, фізіології, мікробіології

Протокол № 1 від „30” серпня 2017р.

УКЛАДАЧ: Зак М. Ю. доктор мед. наук, ст.н.с. професор

Завідувач кафедри _____ д.мед.н. Авраменко А.О.

на засіданні навчально-методичної ради медичного інституту

Протокол № 1 від „31” серпня 2017р.

Голова

д.біол.н. Козій М. С.

Робочу програму погоджено:

- директор медичного інституту _____ Грищенко Г.В.

- начальник навчально-методичного відділу _____ Потай І.Ю.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень магістр	Характеристика навчальної дисципліни денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»	Основна
Модулів – 1	Напрямок підготовки 222 «Медицина»	Рік підготовки - 2-й
Змістових модулів – 3		Семестр - 4-й
Всього годин: - 150		Лекції -
Тижневих годин: аудиторних – 2 год. самостійних – 3 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Практичні - 30 год.
		Самостійна робота - 120 год.
		Вид контролю: залік

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Догляд за хворими (практика)» складена відповідно до проекту Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) другого магістерського рівня, галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 222 «Медицина».

Опис навчальної дисципліни

«Догляд за хворими» (практика) є першою клінічною дисципліною, під час вивчення якої відбувається знайомство студента із роботою медичних закладів стаціонарного типу, перший контакт із хворими, формування морально-етичних основ подальшої професійної поведінки. Навчальна дисципліна «Догляд за хворими» передбачає вивчення гігієнічних, профілактичних та лікувальних заходів, які входять до компетенції молодшого та частково середнього медичного персоналу і застосовуються для створення комфортних умов перебування хворого у медичному закладі, сприяння якнайшвидшого одужання пацієнта, запобігання розвитку ускладнень, а також опанування найпростішими маніпуляціями надання першої медичної допомоги при невідкладних станах.

Засвоєння матеріалу базується на послідовному ознайомленні з особливостями реалізації вказаного обсягу дій у роботі терапевтичних, хірургічних та педіатричних відділень лікарень. Відповідно до цього, програма дисципліни структурована на 3 модулі:

Модуль 1. Структура та основні завдання догляду за хворими в загальній системі лікування хворих терапевтичного профілю

Модуль 2. Догляд за хворими хірургічного профілю

Модуль 3. Догляд за хворими дітьми

Організація навчального процесу здійснюється за вимогами Європейської кредитно–трансферної системи

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Догляд за хворими» є комплекс заходів, спрямованих на створення сприятливих умов успішного лікування хворих, полегшення їх стану і задоволення основних фізіологічних потреб організму.

Міждисциплінарні зв'язки: відповідно до примірного навчального плану, проходження практики з догляду за хворими передбачено у IV семестрі, коли студентом набуті відповідні знання з основних базових дисциплін: медичної біології, медичної та біологічної фізики, анатомії та фізіології людини, біоорганічної та біологічної хімії, а також розпочалось вивчення мікробіології, вірусології та імунології, з якими інтегрується програма виробничої практики. У свою чергу, практика з догляду за хворими формує засади подальшого вивчення студентом клінічних дисциплін – пропедевтики внутрішньої медицини, хірургії, педіатрії, медичної психології, внутрішньої медицини, інфекційних хвороб, онкології, анестезіології та інтенсивної терапії, що передбачає інтеграцію з цими дисциплінами «по вертикалі» та формування умінь застосовувати знання з догляду за хворими в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

- 1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Догляд за хворими (практика)» є опанування студентом основних прийомів професійної діяльності молодшої медичної сестри на основі глибокого знання та розуміння особливостей функціонування організму хворої людини із дотриманням принципів медичної етики та деонтології.
- 1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Догляд за хворими (практика)» є:
 - Засвоєння основних теоретичних знань, необхідних для організації комфортних умов перебування хворого у стаціонарі та забезпечення необхідного догляду за ним на всіх етапах лікування
 - Набуття основних практичних навичок з догляду за хворими в умовах стаціонару та вмінь визначати й оцінювати загальний стан пацієнта, основні параметри його життєдіяльності та правила забезпечення життєвих потреб організму
 - Формування у студентів морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами Стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

– *інтегральна*:

здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

– *загальні*:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
7. Здатність працювати в команді.
8. Навички міжособистісної взаємодії.
9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
10. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
11. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
13. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
14. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

– *спеціальні (фахові, предметні)*:

1. Навички опитування та огляду пацієнта (СК₁).
2. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів (СК₁₃).
3. Навички виконання медичних маніпуляцій (СК₁₁).
4. Здатність до забезпечення необхідного режиму перебування хворого у стаціонарі при лікуванні захворювань (СК₄).
5. Здатність до забезпечення відповідного характеру харчування при лікуванні захворювань (СК₅).
6. Навички надання екстреної медичної допомоги (СК₉).
7. Здатність до ведення медичної документації (СК₁₇).

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

2. Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1.	Навички опитування та огляду пацієнта	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи, знати стандартні схеми опитування пацієнта.	Вміти провести бесіду з пацієнтом (у т.ч з дитиною), на підставі алгоритмів та стандартів.	Ефективно формувати комунікаційну стратегію при спілкуванні з пацієнтом. Вносити інформацію про стан здоров'я дорослої людини або дитини до відповідної медичної документації	Нести відповідальність за якісний збір отриманої інформації на підставі співбесіди, опитування та за своєчасне оцінювання загального стану здоров'я хворого
2.	Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів	Знати систему санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів в умовах медичного стаціонару. Знати принципи організації раціонального харчування, принципи і методи пропаганди здорового способу життя	Мати навички щодо організації санітарно-гігієнічного та лікувально-охоронного режимів основних підрозділів стаціонару. Вміти організувати пропаганду здорового способу життя.	Знати принципи подання інформації щодо санітарно-гігієнічного стану приміщень та дотримання загальнолікарняного та лікувально-охоронного режимів керівництву структурних підрозділів лікувального	Нести відповідальність за своєчасне та якісне проведення заходів із забезпечення санітарно-гігієнічного та лікувально-охоронного режимів основних підрозділів стаціонару, пропаганди здорового способу життя.

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
				зак-ладу; використовувати лекції та співбесіди.	
3.	Навички виконання медичних маніпуляцій	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; знання алгоритмів. Виконання медичних маніпуляцій, передбачених програмою.	Вміти виконувати медичні маніпуляції, передбачені програмою.	Обґрунтовано формувати та довести до пацієнта, фахівців висновки щодо необхідності проведення медичних маніпуляцій	Нести відповідальність за якість виконання медичних маніпуляцій.
4.	Здатність до забезпечення необхідного режиму перебування у стаціонарі при лікуванні захворювань	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; етичні норми; алгоритми забезпечення режиму перебування у стаціонарі при лікуванні під час проведення лікування	Вміти забезпечити визначений лікарем необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні захворювання	Донести до пацієнта та фахівців висновки щодо необхідного режиму перебування у стаціонарі, режимів праці та відпочинку при лікуванні захворювання	Нести відповідальність за забезпечення умов дотримання призначеного лікарем режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювання
5.	Навички надання екстреної медичної допомоги	Мати спеціалізовані знання про будову тіла людини, її органи та	Вміти надавати екстрену медичну допомогу при	Пояснити необхідність та порядок проведення лікувальних заходів	Нести відповідальність за своєчасність та якість надання

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
		системи; алгоритм надання екстреної медичної допомоги при невідкладних станах (зупинка серця та дихання).	невідкладно му стані – проводити непрямий масаж серця та штучне дихання	екстреної медичної допомоги.	екстреної медичної допомоги.
6.	Здатність до ведення медичної документації	Знати систему офіційного документообігу в професійній роботі медичного персоналу, включаючи сучасні комп'ютерні інформаційні технології	Вміти визначати джерело та місце знаходження потрібної інформації в залежності від її типу; вміти оброблять інформацію та проводити аналіз отриманої інформації	Отримувати необхідну інформацію з визначеного джерела та на підставі її аналізу формувати відповідні висновки	Нести відповідальність за повноту та якість аналізу інформації та висновків на підставі її аналізу.
7.	Здатність до забезпечення відповідного характеру харчування при лікуванні захворювань	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; основи призначення харчування при лікуванні захворювань	Вміти забезпечити визначений лікарем режим харчування пацієнта та умови прийому їжі	Донести до пацієнта, фахівців висновки щодо харчування при лікуванні захворювання	Нести відповідальність за забезпечення дотримання режиму харчування та способу прийому їжі при лікуванні захворювання

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

- Проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії оснований на гуманістичних і етичних засадах; ідентифікувати майбутню професійну діяльність як соціально значущу для здоров'я людини.
- Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності
- Дотримуватись норм санітарно-гігієнічного режиму та вимог техніки безпеки при здійсненні професійної діяльності.
- Використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел для рішення типових завдань професійної діяльності
- Аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності
- Здійснювати професійне спілкування сучасною українською літературною мовою, використовувати навички усної комунікації іноземною мовою, аналізуючи тексти фахової направленості та перекладати іншомовні інформаційні джерела.
- Дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, ефективно працювати у команді.
- Аналізувати інформацію, отриману в результаті наукових досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності.

Результати навчання для дисципліни:

1. СР₁ Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя (в тому числі професійний анамнез), за умов закладу охорони здоров'я, його підрозділу або вдома у хворого, використовуючи результати співбесіди з пацієнтом, за стандартною схемою опитування хворого. За будь-яких обставин (в закладі охорони здоров'я, його підрозділі, вдома у пацієнта та ін.), використовуючи знання про людину, її органи та системи, за певними алгоритмами:
 - збирати інформацію про загальний стан пацієнта (свідомість, конституція) та зовнішній вигляд (огляд шкіри, підшкірного жирового шару);
 - проводити оцінку психомоторного та фізичного розвитку дитини;
 - обстежувати стан серцево-судинної системи (вимірювати артеріальний тиск, досліджувати пульс);
 - обстежувати стан органів дихання (визначати частоту дихання)
2. СР₅ Забезпечувати дотримання необхідного лікувального харчування при лікуванні захворювання, в умовах закладу охорони здоров'я, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
3. СР₁₁ Виконувати медичні маніпуляції в умовах лікувальної установи, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та використовуючи стандартні методики.

4. СР_{13.2} Здійснювати профілактичні заходи, в умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу на підставі даних про стан здоров'я певних контингентів населення та про наявність впливу на нього навколишнього середовища, використовуючи існуючі методи, в межах первинної медико-санітарної допомоги населенню, щодо:
- режиму діяльності та відпочинку;
 - формування сприятливого виробничого середовища;
 - первинної профілактики захворювань і травм;
 - вакцинопрофілактики;
 - профілактики шкідливих звичок;
 - пропаганди здорового способу життя.
- СР_{13.3}. Здійснювати систему заходів первинної профілактики, на підставі даних про стан здоров'я населення, що обслуговується, та про наявність впливу на нього детермінант здоров'я, в умовах закладу охорони здоров'я використовуючи існуючі методи, в межах первинної медико-санітарної допомоги населенню:
- санітарно-просвітніх заходів щодо попередження виникнення інфекційних та неінфекційних захворювань, травм та пропаганди здорового способу життя;
 - організації раціонального харчування, безпечних соціально-побутових умов, режиму
 - діяльності та відпочинку.
5. СР₄ Забезпечувати необхідний режим праці та відпочинку (перебування хворого) при лікуванні захворювання в умовах закладу охорони здоров'я, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами.
6. СР₉ Надавати екстрену медичну допомогу, за будь-яких обставин, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі виявлення невідкладного стану (зупинка серця) в умовах обмеженого часу згідно з визначеною тактикою, використовуючи стандартні схеми (проведення непрямого масажу серця та штучної вентиляції легень).
7. СР₁₇ За умов закладу охорони здоров'я, його підрозділу вести медичну документацію щодо пацієнта (заповнювати титульні сторінки карти стаціонарного хворого, історії хвороби), використовуючи стандартну технологію, на підставі нормативних документів.

У результаті вивчення дисципліни «Догляд за хворими» (практика) студент має

I. Оволодіти сучасними знаннями щодо :

- змісту догляду за хворими та його ролі в структурі загальноклінічних заходів терапевтичного, хірургічного, педіатричного стаціонарів
- основних функціональних обов'язків молодшої медичної сестри в терапевтичних, хірургічних, педіатричних стаціонарах
- принципів фахової субординації в системі лікар – медична сестра – молодший медичний персонал

- структури та функції терапевтичного, хірургічного, педіатричного стаціонару, дитячої поліклініки
- вимог та правил забезпечення лікувально–охоронного і санітарно–гігієнічного режиму основних підрозділів стаціонару
- правил заповнення медичної документації стаціонару
- правил та послідовності проведення розпитування і огляду хворого
- фізіологічних основ формування основних показників діяльності серцево–судинної та дихальної систем (пульсу, артеріального тиску, дихання)
- регуляції температурного гомеостазу організму та механізми розвитку гарячки
- загальних правил зберігання ліків в стаціонарі, класифікації лікарських засобів та розподілу їх за групами для зберігання
- механізмів впливу основних медикаментозних та фізіотерапевтичних процедур на організм хворого
- методів сучасної антисептики і асептики
- організації роботи в операційній, в чистій та гнійній перев'язочних, особливостей догляду за хворими в перев'язочних
- особливостей догляду за хворими, оперованими на голові, шиї, грудній клітці, на органах черевної порожнини, промежині, кінцівках, з переломами
- правил підготовки до використання інструментарію та витратних матеріалів хірургічним хворим
- правил організації дієтичного харчування хворих терапевтичного, хірургічного, педіатричного стаціонару, організації харчування дітей раннього віку
- основних методів очищення кишківника та правила їх проведення
- ознак клінічної та біологічної смерті, правил поводження з трупом
- основних принципів проведення серцево–легеневої реанімації

II. Вміти застосовувати знання у практичних ситуаціях:

1. Демонструвати володіння морально–деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у клініці внутрішніх хвороб, у загальній хірургії, у клініці дитячих хвороб
2. Демонструвати володіння навичками організації режиму і догляду за хворими з різними захворюваннями терапевтичного профілю, виконувати необхідні медичні маніпуляції:
 - демонструвати володіння навичками дотримання лікувально–охоронного та забезпечення санітарно–гігієнічного режиму основних підрозділів терапевтичного стаціонару
 - проводити розпитування та огляд хворого
 - демонструвати методику проведення антропометричних досліджень хворого і робити висновок щодо конституціонального типу обстежуваного

- робити попередню оцінку стану температурного гомеостазу хворого за результатами термометрії та реєстрації температурних кривих
 - демонструвати володіння навичками догляду за хворими із гарячкою
 - демонструвати найпростіші медичні маніпуляції з проведення хворим медикаментозних та фізіотерапевтичних процедур
 - демонструвати володіння навичками забезпечення особистої гігієни хворих та догляду за важкохворими
 - демонструвати навички надання першої допомоги хворим із порушеннями з боку серцево-судинної та дихальної систем
3. Робити висновок про стан фізіологічних функцій організму, його систем та органів:
- визначати основні показники діяльності серцево–судинної та дихальної систем (пульсу, артеріального тиску, дихання)
4. Демонструвати володіння навичками організації режиму і догляду за хірургічними хворими, виконувати необхідні медичні маніпуляції :
- демонструвати методи підготовки до використання перев'язочного матеріалу, операційної білизни, хірургічного інструментарію, шовного матеріалу
 - демонструвати методи обробки рук хірурга та операційного поля
 - демонструвати накладання бинтових та гіпсових пов'язок
 - організовувати підготовку хворого до планового та термінового хірургічного втручання
 - організувати догляд за хворим у післяопераційному періоді
5. Демонструвати володіння навичками організації режиму і догляду за здоровими і хворими дітьми, виконувати необхідні медичні маніпуляції:
- демонструвати володіння навичками дотримання лікувально-охоронного, санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму в педіатричному стаціонарі
 - демонструвати навички дотримання особистої гігієни медперсоналу
 - демонструвати вміння обробки горщиків, іграшок, сповивальних столів, дезінфекції пляшечок, сосок, мензурок, термометрів
 - демонструвати володіння навичками забезпечення особистої гігієни дітей I року життя
 - вимірювати температуру у дітей різного віку
 - демонструвати вміння догляду за дітьми з лихоманкою
 - забезпечувати дотримання особистої гігієни хворими дітьми різного віку
 - демонструвати навички використання різних лікарських форм у дітей залежно від віку
 - методично правильно організувати харчування здорових дітей першого року життя та раннього віку, а також харчування хворих дітей

- вміти провести антропометричні вимірювання дітям різного віку та дати оцінку їх фізичного розвитку
- 6. Аналізувати вікові особливості функцій організму та їх регуляцію.
- 7. Демонструвати вміння ведення медичної документації, облікової та звітної документації.
- 8. Виявляти ознаки клінічної смерті, проводити серцево-легеневу реанімацію

3. Структура навчальної дисципліни «Догляд за хворими (практика)»

Назви модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	Практичні заняття	СРС	
			Індивідуальні з викладачем	Самост.
МОДУЛЬ 1. Структура та основні завдання догляду за хворими в загальній системі лікування хворих терапевтичного профілю				
1. Основні принципи загального та спеціального догляду за хворими терапевтичного профілю. Організація роботи терапевтичних відділень стаціонару	4	1		3
2. Розпитування та огляд хворого, їх роль в оцінці загального стану пацієнта	11	2	4	5
3. Визначення та реєстрація основних показників життєдіяльності хворого (гемодинаміки, дихання, температури тіла). Догляд за хворими із гарячкою	12	2	5	5
4. Застосування основних видів лікарських засобів	7	2		5
5. Організація лікувального харчування хворих	3	–		3
6. Загальний і спеціальний догляд за тяжкохворими і агонуючими	9	2	3	4
Підсумковий модульний	4	1		3

Назви модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	Практичні заняття	СРС	
			Індивідуальні з викладачем	Самост.
контроль/ диференційований залік № 1				
Усього годин з модуля 1	50	10	12	28
МОДУЛЬ 2. Догляд за хірургічними хворими				
1. Введення в хірургію. Асептика та антисептика	5	1	–	4
2. Організація роботи в чистій перев'язочній. Десмургія, перев'язочний матеріал, типові бинтові пов'язки. Догляд за хворими, оперованими на органах черевної порожнини, промежині, кінцівках. Пов'язки на живіт, промежину, кінцівки	12	2	4	6
3. Догляд за хворими з гнійною патологією	8	2	2	4
4. Стерилізація перев'язочного матеріалу і операційної білизни. Організація роботи в операційній. Хірургічна обробка рук хірурга та операційного поля	9	2	2	5
5. Хірургічна операція, підготовка хворих до операцій. Догляд за хворими у післяопераційному періоді	12	2	4	6
Підсумковий модульний контроль/ диференційований залік № 2	4	1	–	3
Усього годин з модуля 2	50	10	12	28

Назви модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	Практичні заняття	СРС	
			Індивідуальні з викладачем	Самост.
МОДУЛЬ 3. Догляд за дітьми, його роль у лікувальному процесі та організація в умовах педіатричного стаціонару				
1. Роль догляду за хворими дітьми в лікувально-діагностичному процесі. Структура і функції педіатричного стаціонару та поліклініки	4	1	–	3
2. Приймальне відділення дитячої лікарні. Госпіталізація, санітарна обробка та транспортування хворих дітей. Організація санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму	6	2	–	4
3. Особливості гігієни дітей різного віку та догляд за ними в стаціонарі дитячої лікарні. Догляд за дітьми з лихоманкою	13	2	4	7
4. Облік та правила зберігання лікарських засобів. Особливості введення лікарських засобів у дітей	11	2	4	5
5. Техніка проведення антропометричних вимірювань у дітей різного віку.	12	2	4	6
Підсумковий модульний контроль/ диференційований залік № 3	4	1		3
Усього годин з модуля 3	50	10	12	28
УСЬОГО ГОДИН З	150	30	36	84

Назви модулів і тем ДИСЦИПЛІНИ	Кількість годин			
	Усього	Практичні заняття	СРС	
			Індивідуальні з викладачем	Самост.
			м	
			120	

4. Теми практичних занять

(лекцій, семінарських та лабораторних занять програмою не передбачено)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
МОДУЛЬ 1. Структура та основні завдання догляду за хворими в загальній системі лікування хворих терапевтичного профілю		
1.	Основні принципи загального та спеціального догляду за хворими терапевтичного профілю. Організація роботи терапевтичних відділень стаціонару	2
2.	Розпитування та огляд хворого, їх роль в оцінці загального стану пацієнта	2
3.	Визначення та реєстрація основних показників життєдіяльності організму: гемодинаміки, дихання, температури тіла. Догляд за хворими з гарячкою	2
4.	Застосування основних видів лікарських засобів	2
5.	Загальний і спеціальний догляд за тяжкохворими і агонуючими	2
Усього з модуля 1		10
МОДУЛЬ 2. Догляд за хірургічними хворими		
1.	Введення в хірургію. Антисептика та антисептика	2
2.	Організація роботи в чистій перев'язочній. Десмургія, перев'язочний матеріал, типові бинтові пов'язки. Догляд за хворими, оперованими на органах черевної порожнини, промежині, кінцівках. Пов'язки на живіт, промежину,	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	кінцівки	
3.	Догляд за хворими з гнійною патологією	2
4.	Стерилізація перев'язочного матеріалу і операційної білизни. Організація роботи в операційній. Хірургічна обробка рук хірурга та операційного поля	2
5.	Хірургічна операція, підготовка хворих до операцій. Догляд за хворими у післяопераційному періоді	2
Усього з модуля 2		10
МОДУЛЬ 3. Догляд за дітьми, його роль у лікувальному процесі та організація в умовах педіатричного стаціонару		
1.	Роль догляду за хворими дітьми в лікувально-діагностичному процесі. Структура і функції педіатричного стаціонару та поліклініки	2
2.	Приймальне відділення дитячої лікарні. Госпіталізація, санітарна обробка та транспортування хворих дітей. Організація санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму	2
3.	Особливості гігієни дітей різного віку та догляд за ними в стаціонарі дитячої лікарні. Догляд за дітьми з лихоманкою	2
4.	Облік та правила зберігання лікарських засобів. Особливості введення лікарських засобів у дітей	2
5.	Техніка проведення антропометричних вимірювань у дітей різного віку	2
Усього з модуля 3		10
УСЬОГО З ДИСЦИПЛІНИ		30

5. Самостійна робота

Основними видами самостійної роботи студентів є:

- Передаудиторна підготовка до практичних занять
- Опанування практичними навичками з догляду за хворими
- Робота у відділеннях стаціонару в обсязі обов'язків молодшої медичної сестри
- Виконання індивідуальної роботи

№ з/п	Назва теми (або зміст роботи)	Кількість годин
МОДУЛЬ 1: Структура та основні завдання догляду за хворими в загальній системі лікування хворих терапевтичного профілю		
1.	Підготовка до практичних занять	10
2.	Робота у терапевтичному відділенні стаціонару по засвоєнню та відпрацюванню практичних навичок	12
3.	Заповнення основної звітної документації – Щоденника виробничої практики та Підсумкового звіту	3
4.	Індивідуальна робота відповідно до обраної тематики індивідуальних завдань	12
5.	Підготовка до підсумкового модульного контролю / диференційованого заліку № 1	3
Усього з модуля 1		40
МОДУЛЬ 2: Догляд за хірургічними хворими		
1.	Підготовка до практичних занять	10
2.	Робота в хірургічному відділенні стаціонару по засвоєнню та відпрацюванню практичних навичок	12
3.	Індивідуальна робота відповідно до обраної тематики індивідуальних завдань	12
4.	Заповнення основної звітної документації – Щоденника виробничої практики та Підсумкового звіту	3
5.	Підготовка до підсумкового модульного контролю / диференційованого заліку № 2	3
Усього з модуля 2		40
МОДУЛЬ 3: Догляд за дітьми, його роль у лікувальному процесі та організація в умовах педіатричного стаціонару		
1.	Підготовка до практичних занять	10
2.	Робота в педіатричному відділенні стаціонару по засвоєнню та відпрацюванню практичних навичок	12
3.	Індивідуальна робота відповідно до обраної тематики індивідуальних завдань	12
4.	Заповнення основної звітної документації – Щоденника виробничої практики та Підсумкового звіту	3
5.	Підготовка до підсумкового модульного контролю / диференційованого заліку № 3	3

№ з/п	Назва теми (або зміст роботи)	Кількість годин
	<i>Усього з модуля 3</i>	<i>40</i>
	РАЗОМ З ДИСЦИПЛІНИ	120

Модуль 1.

СТРУКТУРА ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ДОГЛЯДУ ЗА ХВОРИМИ В ЗАГАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ЛІКУВАННЯ ХВОРИХ ТЕРАПЕВТИЧНОГО ПРОФІЛЮ

Тема 1. Основні принципи загального та спеціального догляду за хворими терапевтичного профілю. Організація роботи терапевтичних відділень стаціонару

Історичні віхи становлення медичної допомоги хворій людині. Визначення ролі і місця догляду за хворими в лікувально-діагностичному процесі, поняття про його структуру та умови проведення. Морально-етичні та деонтологічні засади формування медичного фахівця. Основні професійні обов'язки молодшого медичного персоналу в поліклінічних та стаціонарних відділеннях лікарні. Принципи фахової субординації в системі лікар–медична сестра–молодший медичний персонал. Поняття про лікувально-охоронний, санітарний та лікарняний режими терапевтичного стаціонару, роль молодшого медичного персоналу у їх забезпеченні.

Основні відділення та допоміжні підрозділи терапевтичного стаціонару. Функції приймального відділення лікарні у прийомі і направленні хворих до профільних відділень. Прийом та реєстрація хворих. Заповнення медичної документації (журналу прийому хворих, історії хвороби, статистичної карти). Санітарно-гігієнічний режим приймального відділення, санітарно-гігієнічна обробка хворого. Транспортування хворих у профільні відділення лікарні.

Загальна характеристика терапевтичного відділення, структура і функціональне призначення. Основні обов'язки молодшої медичної сестри. Пост медичної сестри та організація її роботи, оснащення поста. Організація відвідування хворих. Забезпечення санітарно-гігієнічного режиму відділення. Приготування та застосування дезінфікуючих розчинів. Особливості прибирання приміщень терапевтичного відділення.

Тема 2. Розпитування та огляд хворого, їх роль в оцінці загального стану пацієнта

Роль розпитування хворого у діагностичному процесі. Анамнез, його основні частини (паспортна частина, скарги хворого, анамнез захворювання, розпитування по органах та системах, анамнез життя). Правила проведення розпитування хворого та узагальнення отриманих даних. Роль розпитування хворого у загальній оцінці стану хворого. Деонтологічні особливості проведення розпитування хворого. Основні правила розпитування родичів хворого, який знаходиться у непритомному або важкому стані. Ознайомлення з медичною документацією, яка заповнюється на основі розпитування хворого.

Послідовність проведення загального огляду хворого. Визначення загального стану хворого. Стан свідомості та її можливі порушення (гільмівні, іритативні). Оцінка положення хворого у ліжку, його постави та ходи. Правила огляду шкіри та слизових оболонок, дослідження підшкірної клітковини, м'язів, опорного апарату. Антропометричні дослідження і визначення конституціонального типу хворого; правила розрахунку індексу маси тіла та його роль у визначенні подальшої тактики ведення хворого. Правила занесення до медичної документації даних, знайдених при огляді хворого.

Тема 3. Визначення та реєстрація основних показників життєдіяльності хворого (гемодинаміки, дихання, температури тіла). Догляд за хворими з гарячкою

Роль температурного гомеостазу в забезпеченні життєдіяльності організму. Методи вимірювання температури тіла. Термометри, їх будова, зберігання, дезінфекція. Методика вимірювання температури тіла ртутним термометром. Сучасні термометри - електричні, на основі рідких кристалів. Види температурних кривих. Реєстрація температури тіла і температурних кривих на температурних листках. Догляд за хворими з підвищеною температурою тіла при гарячці та остуді.

Пульс, основні його властивості. Методика дослідження пульсу на променевих артеріях. Судини, доступні для пальпації. Основні правила зупинки кровотечі з артеріальних та венозних судин, накладання кровоспинного джута.

Артеріальний тиск та правила його вимірювання на плечовій артерії. Нормальні показники артеріального тиску. Перша долікарська допомога хворим при зниженні та підвищенні артеріального тиску.

Основні правила визначення частоти, глибини, типу, ритму дихання. Перша допомога хворим при кашлі, задишці, ядусі.

Тема 4. Застосування основних видів лікарських засобів

Класифікація медикаментозних засобів за шляхом уведення в організм хворого. Форми лікарських засобів. Роль і обов'язки медичного персоналу при забезпеченні хворих медикаментозними засобами. Правила роздавання таблетованих та рідких медикаментозних засобів для перорального прийому. Принципи зберігання медикаментозних засобів.

Механізм дії на організм фізіотерапевтичних процедур. Застосування банок, гірчичників, компресів, грілки, пухиря із льодом. Основні покази та протипоказання до їх використання. Правила обробки банок, грілок, пухиря для льоду після використання. Найпростіші світлові і гідротерапевтичні процедури. Правила обробки ванн та інструментарію, який використовувався при процедурах. Особливості прибирання приміщень, в яких проводяться фізіотерапевтичні процедури. Догляд за хворими під час прийому фізіотерапевтичних процедур і надання їм необхідної долікарської допомоги у випадках розвитку ускладнень.

Тема 5. Організація лікувального харчування хворих.

Роль лікувального харчування у структурі оздоровчого процесу. Поняття про лікувальне харчування та індивідуальні дієти. Організація лікувального харчування у терапевтичному відділенні. Оформлення порційника і його використання. Порядок роздачі їжі. Годування тяжкохворих пацієнтів із суворим постільним режимом. Ентеральний і парентеральний методи штучного введення в організм харчових продуктів. Харчування осіб похилого і старечого віку. Показання для штучного харчування хворих.

Тема 6. Загальний і спеціальний догляд за тяжкохворими і агонуючими

Загальні правила догляду за хворими із постільним режимом, тяжкохворими і агонуючими. Забезпечення зручного положення у ліжку, профілактика пролежнів, особиста гігієна, переміна натільної і постільної білизни, забезпечення фізіологічних випорожнень (сечо-, каловипускання). Користування підкладним судном та сечоприймачем. Способи очищення кишківника. Застосування газовивідної трубки, клізм. Види клізм, методика і техніка їх застосування, методи дезінфекції і зберігання обладнання для клізми.

Поняття про клінічну і біологічну смерть. Основні критерії біологічної смерті. Поняття про реанімацію. Методика і техніка найпростіших реанімаційних заходів: штучне дихання методом "із рота в рот" і "із рота у ніс", непрямий масаж серця. Правила обходження з трупом.

Модуль 2.

ДОГЛЯД ЗА ХІРУРГІЧНИМИ ХВОРИМИ

Тема 1. Введення в хірургію. Асептика та антисептика.

Етапи розвитку хірургії, вітчизняні хірургічні школи; організація хірургічної допомоги в Україні. Правила поведінки у хірургічній клініці. Питання хірургічної деонтології. Структура хірургічної клініки. Поняття про гігієну у хірургічному стаціонарі з метою профілактики розповсюдження госпітальної інфекції. Гігієна тіла, одягу медперсоналу, гігієна білизни і одягу хворих. Обов'язки постової та старшої медсестри. Пост медсестри. Медична документація. Медичні маніпуляції: термометрія, ін'єкції (техніка проведення). Визначення понять «Асептика» та «Антисептика». Класифікація методів асептики та антисептики, їх характеристика.

Тема 2. Організація роботи в чистій перев'язочній. Десмургія, перев'язочний матеріал. Типові бинтові пов'язки. Догляд за хворими, оперованими на органах черевної порожнини, промежині, кінцівках. Пов'язки на живіт, промежину, кінцівки.

Догляд за хворими в чистій перев'язочній. Санітарно-гігієнічні вимоги до перев'язочної. Організація роботи. Види перев'язочного матеріалу, його властивості. Типові бинтові пов'язки. Правила бинтування. Особливості догляду за хворими, що перенесли оперативні втручання на голові і шиї. Накладання бинтових пов'язок на голову, шию.

Догляд за хворими у післяопераційному періоді, що перенесли втручання на кінцівках. Особливості догляду за хворими, оперованими на животі, промежині. Особливості харчування. Типові бинтові пов'язки на живіт, промежину, кінцівки.

Тема 3. Догляд за хворими з гнійною патологією.

Особливості догляду за хворими з гнійною патологією. Організація роботи гнійної перев'язочної. Особливості перев'язок і догляд за хворими з анаеробною інфекцією. Утилізація перев'язочного матеріалу, забрудненого гнійними виділеннями.

Тема 4. Стерилізація перев'язочного матеріалу і операційної білизни. Організація роботи в операційній. Хірургічна обробка рук хірурга та операційного поля.

Ознайомлення з методикою виготовлення серветок, тампонів, кульок. Підготовка операційної білизни та перев'язочного матеріалу до стерилізації, методи укладки в бікси Шимельбуша. Будова і робота автоклава, техніка безпеки. Методи

підготовки рук хірурга до операції. Догляд за руками хірурга поза клінікою. Обробка операційного поля. Будова операційного блоку. Види прибирань. Методи транспортування хворих в операційну. Правила одягання операційної білизни.

Підготовка інструментів до стерилізації. Приготування миючих та дезінфікуючих розчинів. Проби на якість передстерилізаційної обробки інструментів. Методи стерилізації ріжучих, оптичних, загальнохірургічних інструментів. Види шовного матеріалу. Методи стерилізації шовного матеріалу.

Тема 5. Хірургічна операція, підготовка хворих до операцій. Догляд за хворими у післяопераційному періоді.

Поняття про хірургічну операцію. Передопераційний період, його задачі. Особливості підготовки хворих до планових і термінових операцій. Передопераційний період: догляд за шкірою хворого, санація ротової порожнини, гоління волосся, очищення кишечника за допомогою клізм, гігієна білизни та одягу хворих. Основні принципи догляду за хворими у післяопераційному періоді. Профілактика можливих ускладнень. Харчування хворих. Особливості догляду за хворими похилого віку

Модуль 3.

ДОГЛЯД ЗА ДІТЬМИ, ЙОГО РОЛЬ У ЛІКУВАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ В УМОВАХ ПЕДІАТРИЧНОГО СТАЦІОНАРУ

Тема 1. Роль догляду за хворими дітьми в лікувально-діагностичному процесі. Структура і функції педіатричного стаціонару та поліклініки.

Особливості деонтології в роботі медичних працівників з дітьми та їх родичами. Основні професійні обов'язки молодшого та середнього медичного персоналу в дитячих поліклініках та педіатричних стаціонарах. Принципи фахової субординації в системі педіатр–медична сестра–молодший медичний персонал. Морально-етичні та деонтологічні засади формування медичного фахівця педіатричного профілю.

Структура педіатричного стаціонару і поліклініки. Основні відділення та допоміжні підрозділи педіатричного стаціонару і поліклініки. Прийом та реєстрація хворих. Правила заповнення медичної документації дитячої поліклініки (історія розвитку здорової дитини, картка профілактичних щеплень, журнал виклику лікаря додому, журнал диспансерної групи, журнал відвідування кабінету здорової дитини) та педіатричного стаціонару (журнал прийому хворих, медична картка стаціонарного хворого, статистична карта).

Тема 2. Приймальне відділення дитячої лікарні. Госпіталізація, санітарна обробка та транспортування хворих дітей. Організація санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму. Особиста гігієна медперсоналу

Функції приймального відділення лікарні у прийомі і направленні хворих до педіатричних відділень. Санітарно-гігієнічний режим приймального відділення, санітарно-гігієнічна обробка хворої дитини. Огляд дитини на педікульоз та коросту. Обробка дитини при виявленні педікульозу та корости. Поняття про лікувально-охоронний, санітарно-гігієнічний режими, особливості їх застосування у дитячій лікарні. Поняття про особисту гігієну медперсоналу.

Тема 3. Особливості гігієни новонароджених та дітей I року життя та догляд за ними в стаціонарі дитячої лікарні. Гігієнічні та лікувальні ванни. Застосування клізм у дітей. Догляд за дітьми з лихоманкою. Дезінфекція та стерилізація предметів догляду за дітьми.

Особиста гігієна дітей, залежно від статі та віку. Період новонародженості. Адаптація новонароджених дітей. Обробка пупкової ранки. Обробка ротової порожнини дитини при пліснявці. Догляд за шкірою, очима, носом, вухами дітей I року життя. Сповивання дитини грудного віку.

Поняття про дезінфекцію та стерилізацію предметів догляду за дітьми (обробка мензурок, горщиків, іграшок, пляшечок, сосок, термометрів, сповивальних столів після користування ними).

Гігієнічні та лікувальні ванни. Догляд за дітьми з лихоманкою, особливості вимірювання температури у дітей різного віку. Переміна натільної та постільної білизни. Особливості її проведення у тяжко хворих дітей. Основні види клізм методика та правила їх постановки дітям різного віку.

Тема 4. Облік та правила зберігання лікарських засобів. Особливості введення лікарських засобів у дітей

Правила зберігання ліків залежно від їх групової приналежності, форми випуску та можливості взаєморозташування у шафі. Облік сильнодіючих та наркотичних речовин та правила їх зберігання. Місці для зберігання ліків на посту медичної сестри.

Техніка застосуванні дитині таблеток, порошків, мікстур, сиропів, розчинів для внутрішнього застосування. Техніка застосування свічок для ректального введення. Особливості проведення внутрішньом'язових, внутрішньовенних та підшкірних

ін'єкцій дітям. Особливості використання очних та вушних крапель у дітей. Особливості відпуску інгаляцій дитині раннього віку.

Тема 5. Техніка проведення антропометричних вимірювань у дітей різного віку

Порядок дій при користуванні різними видами приладів для вимірювання маси.

Різновиди приладів для вимірювання довжини тіла дітей різного віку. Методика вимірювання обводів голови та грудної клітки. Оцінка фізичного розвитку дітей різного віку.

6. Індивідуальні завдання

За бажанням студента під час вивчення відповідних тем він може виконувати індивідуальну роботу, яка проводиться в позаурочний час та при успішному її виконанні додатково оцінюється викладачем.

Перелік та зміст індивідуальних завдань можуть визначатись у кожному окремому випадку залежно від технічного забезпечення кафедр.

Орієнтовний перелік індивідуальних завдань:

Модуль 1: Структура та основні завдання догляду за хворими в загальній системі лікування хворих терапевтичного профілю

1. Проведення розпитування показового хворого, його загального огляду, аналіз та узагальнення отриманих даних з представленням клінічного випадку на занятті.
2. Тижневе спостереження за хворим із гарячкою, реєстрація температури тіла та показників гемодинаміки у температурному листі, визначення характеру гарячки та представлення клінічного випадку на практичному занятті
3. Робота з літературою й іншими джерелами інформації та підготовка реферативного повідомлення із доповіддю на практичному занятті.

Орієнтовний перелік тем для реферативних повідомлень:

- 1) Історія вимірювання артеріального тиску та сучасні методи тонометрії
- 2) Основні властивості пульсу та їх використання для оцінки стану хворого у традиційній та східній медицині
- 3) Сучасні засоби профілактики пролежнів
- 4) Сучасні методи термометрії та показання до їх використання у терапевтичній клініці
- 5) Основні види лікарських засобів та особливості їх призначення пацієнтам терапевтичного профілю.

Модуль 2: Догляд за хірургічними хворими

1. Тижневе спостереження за післяопераційним хворим, реєстрація показників його життєдіяльності із подальшим представленням клінічного випадку на занятті
2. Робота з літературою й іншими джерелами інформації та підготовка реферативного повідомлення із доповіддю на практичному занятті.

Орієнтовний перелік тем для реферативних повідомлень:

- 1) Сучасні методи асептики та антисептики в умовах хірургічного стаціонару
- 2) Особливості догляду за хворими після оперативних втручань на грудній клітці
- 3) Особливості догляду за хворими після оперативних втручань на органах черевної порожнини
- 4) Сучасні методи очищення кишківника та особливості їх застосування в хірургічному стаціонарі

Модуль 3: Догляд за дітьми, його роль у лікувальному процесі та організація в умовах педіатричного стаціонару

1. Підготовка та проведення бесід із хворими дітьми та їх батьками
2. Проведення антропометричних вимірювань у дітей різного віку, аналіз та узагальнення отриманих даних та доповідь на занятті
3. Робота з літературою й іншими джерелами інформації та підготовка реферативного повідомлення із доповіддю на практичному занятті.

Орієнтовний перелік тем для реферативних повідомлень:

- 1) Основні історичні етапи розвитку медичної допомоги дітям в Україні і світі.
- 2) Особливості догляду за новонароджених в умовах сучасного стаціонару
- 3) Правила проведення гігієнічних процедур дітям різного віку
- 4) Акселерація розвитку дітей: сучасні погляди на причини і механізми її виникнення
- 5) Особливості застосування основних видів лікарських засобів у дітей різного віку.

7. Методи навчання

При вивченні дисципліни «Догляд за хворими (практика)» використовуються різновиди методів навчання, рекомендовані для вищої школи, а саме:

– за джерелами знань: словесні (пояснення, лекція, бесіда, дискусія); наочні (демонстрація); практичні (практична робота, опанування практичними навичками), на яких робиться особливий акцент при вивченні дисципліни;

– за логікою навчального процесу: аналітичний (визначення загального стану хворого та основних ознак хвороби), синтетичний (з'ясування взаємозв'язку

основних ознак захворювань, визначення найоптимальніших заходів по забезпеченню ефективного догляду за хворим), їх поєднання – аналітико-синтетичний, а також індуктивний метод, дедуктивний, їх поєднання – традуктивний метод;

– за рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

Поєднуючи та узагальнюючи наведені вище методи навчання, при вивченні дисципліни доцільно впроваджувати такі методи організації навчальних занять як:

- метод клінічних кейсів,
- проблемно-дослідницький метод,
- метод індивідуальних навчально-дослідних та практичних завдань,
- метод конкурентних груп,
- метод тренінгових технологій,
- метод проведення наукових конференцій із застосуванням інтерактивних, міждисциплінарних та інформаційно-комп'ютерних технологій

Видами навчальної діяльності студента, згідно з Навчальним планом, є практичні заняття та самостійна робота студентів (включаючи виконання індивідуальних завдань).

Під час практики студенти вперше знайомляться з клінікою. Вивчення кожного із модулів проводиться у вигляді практичного курсу, який передбачає: 1) засвоєння теоретичного матеріалу щодо особливостей роботи стаціонару, основних медичних маніпуляцій та їх відпрацювання під контролем викладача (у вигляді практичних занять та консультацій); 2) самостійну роботу студента у відділеннях стаціонару та закріплення отриманих знань і умінь (самостійна робота студентів у позаурочний час за графіками, розробленими кафедрами).

При вивченні першого модуля студенти засвоюють основні принципи догляду за хворими дорослого віку в умовах загальнотерапевтичного стаціонару, що здійснюється на клінічних базах кафедр терапевтичного профілю. Після цього, при вивченні другого та третього модулів відбувається ознайомлення студентів з особливостями догляду за хворими в хірургічних відділеннях (на базі кафедр хірургічного профілю) та догляду за хворими дітьми (на кафедрах педіатричного профілю). Послідовність проходження практики в хірургічному та педіатричному відділеннях визначається кожним навчальним закладом та може змінюватись в залежності від кількості студентів.

Практичні заняття тривалістю 2 академічні години проходять у клініці та складаються з чотирьох структурних частин:

- 1) засвоєння теоретичної частини теми,
- 2) демонстрація викладачем методики виконання передбачених темою медичних маніпуляцій,
- 3) робота студентів по відпрацюванню практичних навичок під контролем викладача,
- 4) вирішення ситуаційних завдань та питань тест-контролю засвоєння матеріалу.

При проведенні практичних занять основне місце посідає опанування практичними навичками з догляду за хворими.

Самостійна робота студентів посідає у вивченні дисципліни вагоме місце. Окрім традиційної передаудиторної підготовки з питань догляду за хворими, вона включає роботу студентів у відділеннях терапевтичного, хірургічного, педіатричного стаціонару в позааудиторний час, ефективність якої повинна забезпечуватись викладачами та допоміжним персоналом кафедр, на яких проводиться викладання дисципліни.

8. Методи контролю

Методи і форми контролю та оцінювання успішності студентів з дисципліни здійснюються відповідно до вимог програми та Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу, затвердженої МОЗ України (лист МОЗ України № 08.01-47/10395 від 15.04.2014).

При оцінюванні знань студентів перевага надається стандартизованим методам контролю: тестування (усне, письмове), структуровані письмові роботи, робота із стандартною медичною документацією, стандартизований за методикою виконання контроль практичних навичок.

Форми контролю

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. На всіх практичних заняттях застосовується об'єктивний контроль теоретичної підготовки та засвоєння практичних навичок (стандартизованих за методикою виконання).

Підсумковий контроль проводиться по завершенню вивчення блоку відповідних тем на останньому занятті модуля (підсумковий модульний контроль або диференційований залік за рішенням Вченої ради ВМНЗ).

Контроль виконання самостійної роботи, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Контроль засвоєння практичних навичок по

відповідній темі заняття здійснюється як під час поточного контролю, так і при підсумковому контролі.

Одним з видів діяльності студента та його контролю з боку викладача є ведення Щоденника виробничої практики (додаток 1), який заповнюється студентом кожного дня та підписується викладачем після завершення самостійної частини роботи студента у стаціонарі. По закінченні кожного модуля виробничої практики студентом заповнюється Підсумковий звіт про виконану роботу (додаток 2). Наявність заповненого та завіреного підписом викладача Щоденника і Підсумкового звіту є обов'язковою для допуску студента до підсумкового контролю знань та практичної підготовки з дисципліни.

Методи контролю

Теоретичних знань:

- тестування письмове та комп'ютерне,
- індивідуальне опитування, співбесіда,
- структуровані за змістом письмові роботи.

Практичних навичок та умінь:

- контроль виконання стандартизованих за методикою проведення практичних навичок, передбачених планом практичної підготовки студента з дисципліни
- контроль заповнення стандартної медичної документації, передбаченої планом практичної підготовки

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Враховуючи, що практика з догляду за хворими вивчається студентами на різних кафедрах (терапевтичного, хірургічного та педіатричного профілю), по завершенню кожного модулю дисципліни на останньому занятті проводиться контроль знань та практичної підготовки студентів з догляду за хворими відповідного профілю. Форма підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни «Догляд за хворими (практика)» визначається кожним ВНЗ МОЗ України за рішенням Вченої ради та може проводитись як підсумковий модульний контроль або диференційований залік.

До підсумкового контролю (підсумкового модульного контролю або диференційованого заліку) допускаються студенти, які відвідали всі аудиторні (практичні) навчальні заняття, передбачені календарним планом (або своєчасно їх відпрацювали), належним чином заповнили Щоденник (додаток 1) та Підсумковий

звіт (додаток 2) і набрали за поточну початкову діяльність кількість балів, не меншу за мінімальну:

Підсумковий модульний контроль/диференційований залік передбачає перевірку теоретичних знань студента, демонстрацію виконання ним практичних навичок та вирішення ситуаційних завдань з моделювання дій молодшого медичного персоналу в конкретних клінічних ситуаціях.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент під час підсумкового контролю, складає 80. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо студент за сумою всіх етапів його проведення набрав не менше 60 балів.

10. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів, які присвоюються студентам

№ з/п	Назва теми	Кількість балів, що відповідають традиційній оцінці			
		«5»	«4»	«3»	«2»
МОДУЛЬ 1. Структура та основні завдання догляду за хворими в загальній системі лікування хворих терапевтичного профілю					
1.	Основні принципи загального та спеціального догляду за хворими терапевтичного профілю. Організація роботи терапевтичних відділень стаціонару	21	17	13	0
2.	Розпитування та огляд хворого, їх роль в оцінці загального стану пацієнта	21	17	13	0
3.	Визначення та реєстрація основних показників життєдіяльності організму (гемодинаміки, дихання, температури тіла). Догляд за хворими з гарячкою	21	17	13	0
4.	Застосування основних видів лікарських засобів	21	17	13	0
5.	Загальний і спеціальний догляд за тяжкохворими і агонуючими	21	17	13	0
	Індивідуальна робота	Максимальна оцінка – 15 балів			
	Всього балів за модуль № 1	Максимальна оцінка – 200 Мінімальна оцінка – 80			

№ з/п	Назва теми	Кількість балів, що відповідають традиційній оцінці			
		«5»	«4»	«3»	«2»
МОДУЛЬ 2. Догляд за хірургічними хворими					
1.	Введення в хірургію. Асептика та антисептика	21	17	13	0
2.	Організація роботи в чистій перев'язочній. Десмургія, перев'язочний матеріал, типові бинтові пов'язки. Догляд за хворими, оперованими на органах черевної порожнини, промежині, кінцівках. Пов'язки на живіт, промежину, кінцівки	21	17	13	0
3.	Догляд за хворими з гнійною патологією	21	17	13	0
4.	Стерилізація перев'язочного матеріалу і операційної білизни. Організація роботи в операційній. Хірургічна обробка рук хірурга та операційного поля	21	17	13	0
5.	Хірургічна операція, підготовка хворих до операцій. Догляд за хворими у післяопераційному періоді	21	17	13	0
	Індивідуальна робота	Максимальна оцінка – 15 балів			
	Всього балів за модуль № 2	Максимальна оцінка – 200 Мінімальна оцінка – 80			
МОДУЛЬ 3. Догляд за дітьми, його роль у лікувальному процесі та організація в умовах педіатричного стаціонару					
1.	Роль догляду за хворими дітьми в лікувально-діагностичному процесі. Структура і функції педіатричного стаціонару та поліклініки	21	17	13	0
2.	Приймальне відділення дитячої лікарні. Госпіталізація, санітарна обробка та транспортування хворих дітей. Організація санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму	21	17	13	0
3.	Особливості гігієни дітей різного віку та догляд за ними в стаціонарі дитячої лікарні. Догляд за дітьми з лихоманкою	21	17	13	0
4.	Облік та правила зберігання лікарських засобів.	21	17	13	0

№ з/п	Назва теми	Кількість балів, що відповідають традиційній оцінці			
		«5»	«4»	«3»	«2»
	Особливості введення лікарських засобів у дітей				
5.	Техніка проведення антропометричних вимірювань у дітей різного віку	21	17	13	0
	Індивідуальна робота	Максимальна оцінка – 15 балів			
	Всього балів за модуль № 3	Максимальна оцінка – 200 Мінімальна оцінка – 80			

Оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Оцінка з дисципліни «Догляд за хворими (практика)» виставляється студентам, яким зараховані усі модулі. Оцінка з дисципліни є середньою з оцінок за модулі, на які структурована навчальна дисципліна. Мінімальна оцінка з дисципліни складає **120 балів**.

**Конвертація кількості балів з дисципліни в оцінки
за шкалами ECTS та чотири-бальною (традиційною).**

Підсумкове складання екзамену (заліку)

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
180-200	A	відмінно	зараховано
160-179	B	дуже добре	
150-159	C	добре	
130-149	D	задовільно	
120-129	E	достатньо	
70-119	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зараховано
1-69	F	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	

Кількість балів з дисципліни, яка нарахована студентам, конвертується у 4-ри бальну шкалу таким чином:

Оцінка ECTS	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
A	«5»
B, C	«4»
D, E	«3»
FX, F	«2»

Оцінка з дисципліни FX, F («2») виставляється студентам, яким не зараховано хоча б один модуль з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка FX («2») виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий модульний контроль. Ці студенти мають право на перескладання підсумкового модульного контролю. Повторне складання підсумкового модульного контролю дозволяється не більше 2- ох разів.

Оцінка F («2») виставляється студентам по завершенні вивчення дисципліни, які не виконали навчальну програму хоча б з одного модуля або відвідали усі аудиторні заняття з модуля, але не набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до складання підсумкового модульного контролю. Ці студенти мають право на повторне вивчення відповідного модуля . Рішення приймається керівництвом ВНЗ відповідно до нормативних документів, затверджених в установленому порядку.

11. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення мають всі види навчальної діяльності: практичні заняття, самостійна робота студентів.

Методичне забезпечення практичних занять:

1. Методичні розробки практичних занять для викладачів.
2. Методичні вказівки до практичних занять для студентів.
3. Варіанти тестових питань та завдань для перевірки вихідного рівня знань з кожної теми модуля.
4. Варіанти ситуаційних завдань для перевірки засвоєння тем, змістових модулів.
5. Варіанти завдань (теоретичних та практичних) для підсумкового модульного контролю / диференційованого заліку.
6. Відеофільми та навчальні кінофільми з тематики заняття.
7. Інструкції по роботі з фантомами та муляжами з відпрацювання практичних навичок.

Методичне забезпечення самостійної роботи студентів:

1. Методичні вказівки для передаудиторної підготовки до практичних занять.

2. Методичні інструкції з виконання практичних навичок.
3. Варіанти завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів.

Методичне забезпечення проведення підсумкового контролю:

1. Тестові завдання формату А.
2. Структуровані завдання для письмових робіт.
3. Перелік стандартизованих за методикою виконання практичних навичок.
4. Ситуаційні завдання з моделювання дій молодшого медичного персоналу в конкретних клінічних ситуаціях.

Розробка питань тест-контролю, формування структурованих завдань для письмових робіт, ситуаційних задач для співбесіди та практичних завдань, що використовуються для діагностики успішності навчання, має базуватись на переліку питань і практичних навичок, які повинен засвоїти студент при вивченні модулів № 1, 2 та 3 дисципліни «Догляд за хворими (практика)». Комплекти практичних завдань формуються з переліку практичних навичок, якими має опанувати студент під час вивчення кожного з трьох модулів дисципліни, що являють собою стандартизовані за методикою виконання практичної роботи.

Перелік питань та практичних навичок, які має засвоїти студент при вивченні дисципліни «Догляд за хворими (практика)»:

1. Приготувати відповідний дезінфікуючий розчин та провести санітарну обробку приліжкових тубочок та підвконь у палаті.
2. Приготувати відповідний дезінфікуючий розчин та провести вологе прибирання маніпуляційної.
3. Приготувати відповідний дезінфікуючий розчин та провести обробку медичного приладдя для багаторазового використання (термометра, кінцівників клізми, підкладного судна).
4. Провести розпитування хворого та заповнити титульну сторінку історії хвороби.
5. Провести розпитування хворого та виділити основні скарги.
6. Провести вимірювання температури у хворого (хворої дитини) та оформити температурний лист.
7. Провести огляд хворого (хворої дитини) на наявність корости та педікульозу.
8. Провести вимірювання росту пацієнта стоячи, сидячи, визначити масу тіла та розрахувати індекс маси тіла.
9. Підготувати гігієнічну ванну для санітарної обробки хворого та провести її дезінфекцію після користування.
10. Продемонструвати методику транспортування хворого на ношах (каталці) та перекладання його на ліжко.

- 11.Продемонструвати навички користування функціональним ліжком та надання відповідних положень хворому при нападі ядухи та при колапсі.
- 12.Дослідити у хворого пульс на променевих артеріях, зробити висновок про основні його властивості.
- 13.Дослідити у хворого пульс на нижніх кінцівках, зробити висновок про його відповідність нормі.
- 14.Виміряти хворому артеріальний тиск, зробити висновок про його відповідність нормі.
- 15.Провести дослідження дихання у показового хворого, зробити висновок про основні його властивості.
- 16.На бланку температурного листа відмітити запропоновані викладачем показники пульсу, артеріального тиску, температури тіла, зробити висновок про їх відповідність нормі та про тип температурної кривої.
- 17.Провести переміну натільної та постільної білизни хворому, що знаходиться на ліжковому режимі.
- 18.Розкласти на демонстраційному столі запропоновані лікарські засоби по групах за способом введення, назвати основні способи введення препаратів.
- 19.Продемонструвати на муляжі методику закапування крапель у вуха, ніс, очі.
- 20.Продемонструвати методику підготовки гумової грілки та пухиря з льодом і користування ними.
- 21.Продемонструвати методику годування хворого, прикутого до ліжка.
- 22.Приготувати необхідне обладнання для очисної клізми, продемонструвати методику її застосування на муляжі.
- 23.Продемонструвати на муляжі методику користування підкладним судном та сечоприймачем у хворих чоловічої та жіночої статі.
- 24.Підготувати посуд для взяття аналізу сечі за Зимницьким, дати відповідні вказівки хворому.
- 25.Підготувати необхідні засоби та провести профілактику утворення пролежнів.
- 26.Продемонструвати методику проведення реанімаційних заходів (штучна вентиляція легень, непрямий масаж серця) на фантомі.
- 27.Продемонструвати методику утилізації перев'язувального матеріалу, забрудненого гнійними виділеннями в гнійній перев'язочній.
- 28.Продемонструвати методику одягання операційної білизни.
- 29.Продемонструвати методику виготовлення серветок, тампонів, кульок для догляду за хірургічним хворим та правила їх утилізації після використання.
- 30.Продемонструвати правила накладання пов'язки «чепчик»
- 31.Накласти пов'язку на обидва ока.
- 32.Продемонструвати методику накладання пращеподібної пов'язки на голову.
- 33.Накладання пов'язку типу Вельпо.
- 34.Накласти типову бинтову пов'язку на живіт.

35. Накласти пов'язку на плечовий суглоб.
36. Накласти пов'язку на ліктьовий суглоб.
37. Накласти пов'язку на кисть та пальці.
38. Підготувати операційну білизну та перев'язувальний матеріал до стерилізації.
39. Підготувати хірургічний інструментарій до стерилізації.
40. Провести проби на якість передстерилізаційної обробки інструментів.
41. Продемонструвати методи стерилізації шовного матеріалу
42. На фантомі продемонструвати підготовку до операції шкіри хворого та санацію ротової порожнини, відібравши для цього необхідні засоби.
43. Провести розпитування хворої дитини та заповнити титульну сторінку історії хвороби.
44. Провести обробку предметів догляду за дитиною після використання.
45. Оглянути дитину на наявність корости та педікульозу
46. Підготувати відповідні засоби та продемонструвати уміння приготування молочної суміші.
47. Підготувати відповідні засоби та продемонструвати на муляжі методику годування дитини першого року життя за допомогою пляшечці.
48. Підготувати відповідні засоби та продемонструвати на муляжі методику підмивання дитини залежно від статі та проведення гігієнічної ванни.
49. Підготувати відповідні засоби та продемонструвати на муляжі методику туалету очей, вух, порожнини рота дитині першого року життя.
50. Провести переміну натільної та постільної білизни дитині, що знаходиться на ліжковому режимі.
51. Приготувати необхідне обладнання для очисної клізми, дитини різного віку, продемонструвати методику її застосування на муляжі.
52. Продемонструвати можливі методики вимірювання температури у дитини та вміння записати результати у температурний листок.
53. Підготувати відповідні засоби та продемонструвати на муляжі методику крапування крапель у вуха та ніс дитині.
54. Підготувати відповідні засоби та продемонструвати на муляжі методику сповивання новонародженої дитини.
55. Підготувати відповідні засоби та продемонструвати на муляжі методику антропометричних вимірювань (зросту, маси, обводів голови та грудної клітини) дитині певного віку.

12.Рекомендована література

Основна (базова)

1. Нетяженко В.З., Щуліпенко І.М., Дідківська Л.А. Догляд за хворими (загальний і спеціальний з основами медсестринської техніки): підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації. – К.: Здоров'я, 2013. - 591 с.
2. Ковальова О.М., Лісовий В.М., Шевченко С.І., Фролова Т.І. Догляд за хворими (практика): підруч. для студ. вищ. мед. закл. освіти III-IV рівнів акредитації.– Вид 3-тє, випр. – К.: Медицина, 2015. — 488 с.
3. Касевич Н.М. Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. I-III рівнів акредитації / за ред. В.І. Литвиненка. - 7-ме вид., випр. - К. : Медицина, 2017. - 424 с.
4. Тяжка О.В., Антошкіна А.М., Васюкова М.М., Казакова Л.М., Лутай Т.І. та ін. Основи догляду за дітьми. Техніка лікувальних процедур і маніпуляцій: навч. посіб. для мед. ВНЗ III-IV р.а. – 2-ге вид. / за ред. О.В. Тяжкої. – К. : Медицина, 2014. - 152 с.

Допоміжна

1. Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: навч.посібник /Л.С. Савка, Л.І. Разінкова, О.І. Коцар; за ред. Л.М. Ковальчука, О.В. Кононова. – 3-є вид., переробл. і допов. — К.: ВСВ “Медицина”, 2017. – 600 с.
2. Дронов О.І. , Сипливий В.О., Ковальська І.О., Скомаровський О.А., Крючина Є.А. Курс лекцій з загальної хірургії: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. мед. закл. III-IV рівнів акредитації – Вид. 2-ге, доп. – К.:, 2011. – 487 с.
3. Основи догляду за хірургічними хворими: навчально-методичний посібник для студентів ВМНЗ IV рівня акредитації / Шумейко І.А., Лігоненко О.В., Чорна І.О., Зубаха А.Б., Дігтяр І.І., Стороженко О.В. - Полтава, 2015. - 160 с.
4. Волосовець О.П., Маркевич В.Е., Тарасова І.В., Лобода А.М. Неонатологія: навч.-метод. посіб. – Суми : СумДУ, 2011. – 214 с.
5. Практикум з пропедевтичної педіатрії з доглядом за дітьми / За ред. В.Г. Майданника, К.Д. Дуки. – К.: Знання України, 2002.– 356 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Яворський О.Г. DVD-фільм «Догляд за хворими. Основи мед сестринської справи» (у 2-х частинах) / Яворський О.Г., аудіо- та відеоматеріали, 2013.
2. Яворський О.Г. DVD-фільм «Огляд хворого. Основи мед сестринської справи» (у 2-х частинах) / Яворський О.Г., аудіо- та відеоматеріали, 2013.
3. Наказ МОЗ України № 152 від 4.04.2005 «Про затвердження Протоколу медичного догляду за здоровою новонародженою дитиною». [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua>
4. Глибокий анализ разных способов измерения температуры тела у детей [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.gradusnik.ru/rus/doctor/ped/w10md-termometr/>
5. Наказ МОЗ України № 798 від 21.09.2010 Про затвердження методичних рекомендацій "Хірургічна та гігієнічна обробка рук медичного персоналу" [електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://medsoft.ucoz.ua>

6. Наказ МОЗ України № 110 від 14.02.2012 Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://medsoft.ucoz.ua>
7. Наказ МОЗ України № 223 від 22.10.1993 Про збір, знезараження та здачу використаних медичних виробів одноразового застосування із пластичних мас [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://medsoft.ucoz.ua>

Інтернет-ресурси:

8. З тем «Загальний огляд хворого»
 - <http://www.meddean.luc.edu/lumen/meded/medicine/pulmonar/pd/contents.htm>
 - <http://meded.ucsd.edu/clinicalmed/>
9. З питань етико-деонтологічних аспектів роботи медичного працівника:
 - http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vzhdu/2011_57/vip_57_13.pdf
 - http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/Mosv/2012_4/data/article22.pdf.
 - http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npd/2012_1/2neranov.pdf.